

Deska z textilního odpadu proniká také do světa výtvarného umění

17.1.2025 - Radek Pírk | Technická univerzita v Liberci

Už našla uplatnění ve stavebnictví i nábytkářství. Premiéra desky z recyklovaného textilního materiálu na výtvarné scéně se odehrává právě v těchto dnech v jablonecké Galerii N, kde ji můžete vidět na výstavě Martina Hofmana Recyklos.

„Na první pohled mě zaujal materiál, ze kterého je právě tato deska vyrobena, kde hlavní myšlenkou bylo dostat textil zpět do oběhu a dát mu nový ‚smysl‘. Původní destička byla mdlá, z tmavých prvků, nevýrazná, a hned mě napadlo, zdali je možné ovlivnit výběr vstupního materiálu. Důležitá pro mě byla barevnost a v dalších fázích i průsvitnost. Považuji to za takovou transformaci odpadního textilu na cestě k udržitelnosti,“ říká ke své inspiraci vizuální umělec Martin Hofman.

Expozici s podtitulem „Odpad jako design a umění: Transformace textilu na cestě k udržitelnosti“ sestavil z velkoformátových desek a několika menších desek, u jejichž instalace pracuje se světlem. Právě práce se světlem v prostoru a interakce světla a diváka jsou typické výrazové prostředky v tvorbě Martina Hofmana. Na výstavě Recyklos oproti projekcím své dosavadní tvorby poprvé využívá nový zdroj světla v podobě LED neonových pásek.

„Výstava však není pouze o podsvícených deskách, ale chceme lidem ukázat také předměty, které je možné díky tomuto materiálu vytvořit,“ vysvětluje dále umělec Martin Hofman, který exponáty připravoval sám od vyskládání textilní drtě do lisovací formy přes smíchání s pryskyřicí až po finální řezání a povrchové úpravy deskového materiálu.

„O desce, kterou jsme vyvinuli před rokem s Diakonií Broumov, jsme přemýšleli jako o materiálu budoucnosti. Největší oblast jeho uplatnění jsme tušili v interiérovém designu nebo v automotive v oblasti interiérů vozidel nebo krytů motorů. Ten materiál je pevný, je ale možné ho i lisovat do různých tvarů, výborně se zpracovává a lze ho snadno dál přizpůsobovat rozmanitou škálou povrchových úprav, funkčních i vzhledových. Uměli jsme si ho představit i v nábytkářství a interiérovém designu, kde se deska už ujala a pro využití v tomto sektoru se už vyrábí. Ostatně třeba deska konferenčního stolu v mé pracovně je právě z tohoto materiálu,“ říká vedoucí katedry hodnocení textilií Fakulty textilní TUL Roman Knížek, kde nový materiál z textilní drtě na objednávku od Diakonie Broumov vznikl a s ním i nápady na jeho použití.

„Lidé jako Martin Hofman šli ovšem ve své představivosti ještě dále a vidí v desce z recyklovaného textilu výtvarný objekt. Mně se tím jen potvrzuje, že tento nový typ materiálu si najde ve světě své místo a my pravděpodobně ani netušíme, kde všude ho za pár let najdeme,“ navazuje Roman Knížek.

Diakonie Broumov, sociální družstvo, založila v průběhu roku 2024 s dalšími dvěma partnery firmu TXB (TeXtile Board), která má v portfoliu konstrukční desky a materiál pod značkou TXB ART, což jsou desky vyrobené z drceného textilu a speciálních pryskyřic. O desky je velký zájem od nábytkářství přes bytový design až po stavebnictví, jak prokazuje pozornost, kterou desky TXB budí také na mezinárodních veletrzích a výstavách, kde Diakonie Broumov prezentuje prototypy a vizualizace realizací.

„Aktuálně se vyrábí menší linka pro poloprodukt, který bude zahájen na jaře, ostrá výroba desek na velké lince se rozběhne do konce roku 2025. Máme vypsání výběrové řízení a hledáme vhodného dodavatele,“ říká Pavel Hendrichovský, ředitel Diakonie Broumov.

Podle jeho propočtů by 3000 velkých linek na výrobu desky TXB mohlo vyřešit objem světového textilního odpadu.

„To je pro nás výzva. Určitě jich tolik nebude, ale v každém případě už nyní jednáme se zahraničními partnery o možnostech joint venture a budování linek mimo ČR, a dokonce mimo EU. Například pro ČR by bylo ideální provozovat čtyři takové linky, abychom měli jako země problém s textilem vyřešen,“ dodává Pavel Hendrichovský.

Ve spolupráci s Technickou univerzitou v Liberci vyvíjí Diakonie Broumov také sendvičovou konstrukci desky, na kterou navazuje projekt modulárního stavebního systému pro výrobu domků.

V takových domcích by pak také nábytek, předměty užitého umění nebo designové prvky mohly mít svůj původ v průmyslově zpracovaném textilním odpadu. Jak naznačuje aktuální výstava Martina Hofmana v Jablonci nad Nisou.

Výstava **Recyklus / Odpad jako design a umění: Transformace textilu na cestě k udržitelnosti** bude v Galerii N v Jablonci nad Nisou (Jehlářská ulice 14) k vidění do 20. prosince 2024.

<https://www.tul.cz/2024/12/05/deska-z-textilniho-odpadu-pronika-take-do-sveta-vytvarneho-umeni>